PIENIĄDZ PAPIEROWY

POD REDAKCJĄ TADEUSZA SOLSKIEGO

ILUSTROWANY DODATEK KWARTALNY DO „ZAPISKÓW NUMIZMATYCZNYCH"

Nr 1. STYCZEŃ — MARZEC 1928. ROK III.

KWITY BANKOWE W CZĘSTOCHOWIE I SOSNOWCU Z ROKU 1914

Poniżej podajemy zestawiony przez p. Henryka Hendlera spis firm, dla których Oddziały Warszawskiego Banku Handlowego, oraz Ryskiego Banku Handlowego emitowały powszechnie znane bony w wartościach po kop. 50, rb. 1, 3 i 5.

Spis ten, powtarzając wymienione w katalogach Solskiego firmy, wzbogaca ilość ich bardzo obfitym nowym materjałem, lecz mimo gruntownych poszukiwań autora, może być jeszcze niezupełny. Celem osiągnięcia jak największej dokładności, prosimy zbieraczy o nadsyłanie nam uzupełnień. REDAKCJA.

I.

BANK HANDLOWY W WARSZAWIE ODDZIAŁ W CZĘSTOCHOWIE

Bony emitowane pomiędzy 2 sierpniem a 10 listopadem 1914 r.

1. Allerta i Buhle
2. A. Bandtkie
3. E. Baumgart
4. Besser, Pankow i Boehm
5. Ad. Birnzweig
6. N. Bogusławski
7. Wł. Bogusławski, Zacisze
8. Wilhelm Brass i Synowie
9. A. B. Brom
10. S. Broniatowski
11. M. Cohn
12. Cementownia WRZOSOWA
13. Częstochowskie Tow. Akc. Górn.-Prz.
14. „ Tow. Pożycz.-Oszczęd.
15. „ Tow. Wzajem. Kredytu
16. „ Tow. Wzajem. Kredytu dla Handlu i Przemysłu
17. N. Dobrzyński
18. II-gie Tow. Pożyczkowo-Oszczęd.
19. Drukarnia Udziałowa
20. T. Dużyński
21. Fabryka „MŁOT"
22. Fabryka Papieru i Młynów
23. Fabr. Przetw. Ziemn. „ZŁOTY POTOK"
24. Fabr. Szkła „PAULINA", Sz. Geisler
25. Fabryka „WARTA"
26. A. Fajman
27. S. Feiner
28. R. Fiszman
29. H. Frajermaner
30. Sz. Friedman (firma wpisana atrament.)
31. Gerke & Co.
32. E. Gerszonowicz
33. M. Gittler
34. A. Grabowski
35. Markus Gradstein
36. M. Grott
37. Hamburger i Ickowicz
38. Zdz. Hasfeld
39. S. B. Helman, Ceg. par. „MICHALINA"
40. Jan Hertz
41. Ickowicz i Horwicz
42. H. Imich
43. Bracia Kanczewscy
44. W. Kanigowski, Rudniki
45. Mendels Kassman i Ska
46. M. Keizman
47. Ed. Klawe
48. F. Kobierzycki i Ska
49. W. Kohn i Oderfeld
50. Komisja Żywnościowa
51. Jan Kozłowski, Zielona Dąbrowa
52. A. M. Kuczyński
53. Sz. Kuliński

54. La Czenstochovienne
55. Seweryn Landau
56. M. Lewi
57. I. I. Lewkowicz
58. Magistrat m. Częstochowy
59. I. Mamlok & Co.
60. Henryk Markusfeld
61. Herman Meitlis
62. Michotek i Olszewski, Fabr. „EMILJA“
63. Motte, Meillassoux & Caulliez
64. Gustaw Najman
65. L. Nieprzecki i Ska
66. Okazowe
67. Odlewnia Żelaza i Emalj. „WULKAN“
68. I. Olewiński
69. Sabina Pisarzewska
70. Br. Płucer, Sarna (firma ręcznie wpisana)
71. Władysław hr. Potocki
72. E. Preizerowicz
73. Przedsiębiorstwo Budowlane „TOPÓR“
74. Karol hr. Raczyński
75. I. Ripstein
76. M. Rosen
77. M. I. Rosenbaum
78. F. Rosenberg
79. A. G. Rosenzweig
80. Wolf Rosenzweig
81. Z. Rylski
82. Ryski Bank Handlowy
83. I. M. Schlesinger
84. A. L. Sojka, Sosnowiecka Fabr. Szkła
85. L. Sojka, Myszków
86. Stowarzyszenie Sług Świetej Zyty
87. Stowarzyszenie Robot. „OGNISKO“
88. Stow. Spoż. „POMOC“, Kamien. Polska
89. Stow. Rzemieśln.-Przemysł., Pożyczk.-Oszczędn. Świętej Rodziny
90. H. Szaja
91. I. Sztencel
92. A. Szterenzys
93. K. Szwede
94. Ludwik Tempel
95. Tow. Akc. Ł. I. Borkowski
96. Tow. Akc. dawniej Bracia Bauerertz w Mijaczowie
97. Tow. Akc. Częstochowskich Zakładów Jutowych i Konopianych
98. Tow. Akc. Fabryki „WOJCIECHÓW“ Noworadomsk
99. Tow. Akc. Fabryki Zapałek dawniej W. A. Łapszyn
100. Tow. Akc. Jan i Stanisław Grossmann
101. Tow. Akc. Przemysłu Włóknistego
102. Tow. Akc. „RĘDZINY“, Rudniki
103. Tow. Akc. Steinhagen, Wehr i Ska Myszków
104. Tow. Akc. „STRADOM“
105. Tow. Akc. Zakł. Cer. „KORWINÓW“
106. Tow. Akc. Zakł. Metal. Braci Hantke (Huta Częstochowa)
107. Tow. Gnaszyńskiej Manufaktury
108. Tow. Kredytowe m. Częstochowy
109. Tow. „UNION“
110. Warszawski i Fajerman
111. St. Weinberg & Co.
112. A. Wolberg
113. Hemja Zanberg, Noworadomsk
114. L. Zandstein
115. W. I. Zeliksohn
116. Ziegler i Silberberg
117. Henryk Zorski
118. Zarząd Dóbr Cesarskich „OSTROWY“
119. Zarząd Drogi Żelaznej Herby-Kielce

II.

RYSKI BANK HANDLOWY ODDZIAŁ W CZĘSTOCHOWIE

1. Allerta i Buhle
2. Berkowicz, Szpitz i Künstlicher
3. N. Bogusławski
4. Wilhelm Brass i Synowie
5. Częstochowska Fab. Guzików daw. Jan i Stanisław Grossman
6. Częstochowskie Tow. Wzaj. Kredytu
7. Częstochowskie Tow. Wzaj. Kred. dla Handlu i przemysłu
8. Droga Żelazna Herbsko-Kielecka (Zarząd Drogi Herby-Kielce)
9. II-gie Częstochowskie Tow. Pożyczkowo-Oszczędnościowe
10. Gerke & Co.
11. Izydor Goldman
12. Inż. L. Karpf
13. Seweryn Landau
14. Magistrat m. Częstochowy
15. Genryk Markusfeld
16. I. Marmor
17. Motte, Meillassoux & Caulliez
18. Maurycy Neufeld
19. Odlewnia Żel. i Emaljernia „WULKAN“
20. Okazowe
21. C. Potasiewicz
22. Przędzalnia i Tkalnia Juty „WARTA“
23. F. Silb...
24. Tow. Akc. Zakładów Chemicznych
25. Tow. Akc. Częst. Zakł. Jut. i Konop.
26. Tow. Akc. Przemysłu Włóknistego
27. Tow. Akc. „UNION“
28. Tow. Akc. „WŁODOWICE“
29. Tow. Anonim. Przem. Włóknistego
30. Tow. Kred. m. Częstochowy
31. C. Truszkowski
32. Osias Wien

III.
BANK HADLOWY W WARSZAWIE ODDZIAŁ W SOSNOWCU

1. Administracja Dóbr. Fabryki i Kopalni „GRODZIEC"
2. Albiński, Schmidt i Ska w Będzinie
3. Inżynier Jerzy Bauerertz
4. Będzińska Walcownia Cynku Tillmans i Oppenheim
5. Cemus i Ska
6. Dąbrowskie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe
7. A. Deichsel, Fabryka dru.u i wyrobów drucianych
8. Heinrich Dietel
9. Grodzieckie Towarzystwo Kopalń i Zakładów Przemysłowych
10. Grodzieckie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe
11. Inżynier Stanisław Hilczyński, Kopalnia „Stanisław"
12. Z. W. Kamieński
13. Dr. Lucjan Kołudzki
14. Kopalnia Andrzej III, Towarzystwo Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich
15. E. Kosiński Biuro budowlane
16. M. Łempicki i Ska
17. Władysław Malinowski
18. Zygmunt Mamlok
19. A. Matthei, daw. Fabryka Bromu Fosforowego E. v. Münsterman
20. Moritz Meitlis
21. W. Meyerhold & Co.
22. Rada Zjazdu Przemysł. Górniczych w Królestwie Polskiem
23. H. Reicher & Co.
24. Rosyjskie Towarzystwo Transportów i Ubezpieczeń
25. Sosnowiecka Fabryka Armatur St. Kraupe
26. Sosnowiecka Fabryka Szkła
27. C. G. Schoen
28. Inż. Techn. E. Telakowski, Przedsiębiorstwo Budowlane
29. Towarzystwo Akcyjne Elektrowni Sosnowieckiej
30. Towarzystwo Akcyjne Fabryki Chemicznej „RADOCHA"
31. Towarzystwo Akcyjne Górniczo-Przemysłowe „ŁAGISZA"
32. Towarzystwo Akcyjne Kopalń Węgla „FLORA"
33. Towarzystwo Akcyjne Polskich Zakładów Elektrycznych „SIEMENS"
34. Towarzystwo Akcyjne „PORĘBA"
35. Towarzystwo Akcyjne Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza
36. Towarzystwo Akcyjne Ząbkowickiej Fabryki Szkła
37. Towarzystwo Akcyjne Zakładów Chemicznych „STREM"
38. Towarzystwu Akcyjne Zakładów Kotlarskich i Mechanicznych W. Fitzner i K. Gamper
39. Towarzystwo Bezimne Kopalń Węgla „CZELADŹ"
40. Towarzystwo Franko-Włoskie w Dąbrowie
41. Towarzystwo Górnicze Franko-Ruskie
42. Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „SATURN"
43. Towarzystwo „HUTA BANKOWA" w Dąbrowie
44. Towarzystwo Huty „KATARZYNA" (Vereingte Koenigs und Laurahuette A. G. fuer Bergbau und Huettenbetrieb)
45. Towarzystwo Huty Żelaznej „PUSZKIN"
46. Towarzystwo Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich
47. Towarzystwo „MIEDZIANKIT"
48. Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe w Będzinie
49. Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe w Sosnowicach
50. Towarzystwo Przemysłowo-Górnicze „Hr. RENARD" Sielce
51. Towarzystwo Wzajemnego Kredytu w Dąbrowie
51. Warszawskie Towarzystwo Węgla i Zakładów Przemysłowych „NIEMCE"
53. Aleksander Zajgler i Ska, Fabryka bieli cynkowej
54. Zakłady Milowickie Żelazne

INWENTARYZACJA

Uzupełnienia „Spisu bonów wojennych“ (Cz. I, wyd. 2 i Cz. II) T. Solskiego. (Nadesłali pp. Czerwiński, Frąckiewicz, Jampoller, Lisko, Nepros, Solski i Wyszyński).

Aleksandrów Kujawski (A. pograniczny): Zarząd Dóbr. kop. 25, 50. — Pisane — pod pieczęcią Zarządu podpis właściciela hr. Mycielskiego-Trojanowskiego — daty (z sierpnia 1914) odbijane stemplem.

Będzin: Cukiernia I. Cukiermana, dodać: kop. 5.
M. Czerwiński, kop. 50, b. d. (1914). Bez miejsca wydania. Firma tylko stemplem.
M. Kronenthal, kop. 5, 10, 15, b. d.
L. Oppenheim, kop. 5, b. d. (1914).
Skład apteczny T. Wekselman i Ska, dodać: kop. 5.

Chabielice: Lucjan Bilski, dodać: kop. 20, 50.

Chrzanów: Moses Lifschütz iunior, h: 10, 20, 30, 40, 50, b. d.
P. J. Lifschütz, II-gie wydanie, h 10 (białe), 10 (żółte), 20, 30 (białe), 30 (żółte), 40, 50, b. d. W ozdobnej ramce.

Ciechocinek: Tow. Przyjaciół Ciechocinka, dodać: rb. 1 z datą 5 (tak!) sierpnia 1914.

Czeladź: Komitet Obywatelski, dodać: gr. 80.

Czersk (Pomorze): B. Brzoskowski, Mk 5, 28/2 1920 w. 31/12 1920. W języku niemieckim.
R. Hansen, Mk 2, 5, 20, 28/2 1920 w. 31/12 1920. W języku niemieckim.

Kamińsk: Tow. Akc. Fabryki mebli giętych „Wojciechów“ — dodać przy a): kop. 10, 15, 25, 50. Pismo ręczne hektografowane.

Kazimierza Wielka: Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe, kop. 5, b. d. Wartość odbijana pieczątką, stempel firmowy, 3 ręczne podpisy,

Koniecpol: Handel żelaza, J. Faktor, kop. 5, b. d.
Restauracja, Ignacy Zagził, kop. 15, b. d.

Kraków: Składnica towarowa Związku katolickich właścicieli realności (I. 83) dodać: h 5, K 2.

Łagisza: Tow. Akc. Górniczo-Przemysłowe, dodać: kop. 10.

Maniowy: Kółko Rolnicze, h 20, b. d. odbijane ręczną drukarenką i stemplem.

Michałkowice: Gmina (II. 254) dodać: d) pf. 10, 7/3 1917 w. 1/7 1917.

Mijaczów, poczta Myszków: Tow. Akc. Mijaczowskich Odlewni Stali i Zakładów Mechanicznych „Bracia Bauerertz“, kop. 5, 10, 15, 20, b. d. (1914). Pisane — z pieczątką firmową, numerem wybijanym za pomocą numeratora i własnoręcznym podpisem Józefa Bauerertza. Wydane podczas okupacji niemieckiej, kursowały bardzo krótko.

Milowice: Stow. Spoż. „Sprawiedliwość“, dodać: fen. 50.

Myślenice: Apteka Tad. Skowrońskiego, h 10, b. d. Kwota wpisana, pieczęć, na Rv. pod faksymilowany.

Niepołomice: Kantyna wojskowa Stanisława Jaworskiego, K 1 1919. Litografowane.

Odonów, poczta Kazimierza Wielka: Kasa fabryki dachówek w Odonowie, kop. 10, 20, 50, 100. 1914.

Pinczów; Magistrat, a) kop. 5, 15, b. d. (1914). W jęz. rosyjskim.
b) h 10, K 1, 2, 23/5 1919.

Gm. Radoszewice m. Ossyaków: Komitet Ratunkowy, dodać: kop. 3.

Radziwiłów (koło Chrzanowa?): N. Goldfarb, h 10, 20 (niebieskie), 20 (zielone), 30, 50, K 1, b. d. (1919).

Sanok: Kazimierz Górnicki, kandel galanteryjny, K 2, b. d. Kwota ręcznie pisana, pieczęć na Av. i Rv.
Kawiarnia Warszawska, Adolf Safran, h 50, K 1, 2, 5, b. d.

Sosnowice: Cukiernia M. Friedman, kop. 20, b. d. (1914).
Cukiernia „Royal“ P. Szweicer, kop. 20, b. d. (1914).
S. Szolowicz, kop. 15, b. d. (1914).

Sosnowiec: Administracja „Iskry“, dodać: kop. 1.
I. Grochowina, kop. 15, 20, b. d.
Kopalnia „Fryderyka“, dodać: kop. 3, (1914).
Skład materjałów aptecznych E. Joskowicz, kop. 5, b. d. (1914).
Towarz. Górniczo-Przemysłowe „Saturn“ (Nr. 423, ma być:
a) fen. 5, b. d. Cyfra stemplem, waluta ręcznie pisana, pieczęć firmy i podpis.
b) fen. 5, 10, 50, w. 31/12 1917.
Towarz. Sosnowieckich Fabryk rur i żelaza Ska Akc., fen. 30, b. d.
R. Wolski, dodać: kop. 2.
Zarząd przymusowy Twa Akc. Sosnowick. Fabryk rur i żelaza, (Nr. 424).

a) kop. 1, 3, 5, 10, 20, 30, w. 1/5 1917.
b) jak a), lecz wartość przepisana na fenigi.
c) fen. 1, 3, 5, 20, w. 31/12 1917.
d) fen. 5, 30, jak c), jednak bez daty ważności. Data wystawienia (1/6 1917) odbijana stemplem. Z pieczęcią owalną: Towarzystwo Akcyjne Sosnowickich Fabryk Rur i Żelaza w Zawierciu.

Sulejów: Stow. Spoż. „Jutrzenka“, kop. 25, 30, 50, b. d.
Tarnów: Henryk Sroczyński, K 1, 2, b. d.
Michał Sułek, K 1, 2, b. d.
Zawiercie: Sklep Chrześć. Kom. Żywność., dodać: kop. 3.

T. S.

NOTATKI

Bank Handlowy w Warszawie Oddział w Zawierciu wydał bony na kop. 20, 50, rb. 1, 3 z datą 5 sierpnia 1914, które były puszczane w obieg stopniowo pomiędzy 10 sierpnia 1914 a 28 lutym 1915. Bony te, w formie czeków, zawierały uwagę, że „czek winien być kontrasygnowany przez instytucję lub osobę nabywającą czeki w Banku“. Tem się tłumaczą różne podpisy firmowe spotykane na wymienionych bonach, a spis tych firm podajemy niżej;

1. F. Abramsohn
2. Th. H. Berndt
3. M. Birnfeld
4. M. B. Bleczko
5. Cementownia „WIEK“
6. Cementownia „WYSOKA“
7. Chwatt i Kromołowski
8. M. Ciemiątkowski
9. J. Dulęba
10. II-gie Zawierckie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe
11. Ernest Erbe
12. S. Grzybczyk
13. J. Haberman
14. Hanck i Kutschera
15. Ch. F. Hipszer
16. Stanisław Jeżewski
17. J. Kapalińska
18. K. Kaznowski
19. Komitet Obywatelski
20. Krawczyk i Ska
21. Ch. Krohn
22. Z. Kubicka
23. P. Kuchta
24. A. Landau
25. Ch. Lieberman
26. Loewental i Rotstein
27. Morgenstern i Rosenbaum
28. Z. Moszkowicz
29. St. Odechowski
30. K. Pasierbiński
31. St. Pasierbiński
32. W. Patello
33. R. Perlin
34. Ch. Rotstein
35. D. Rotstein
36. Stowarzyszenie „WYSOKA“
37. Towarzystwo Akcyjne Huldschinsky
38. Towarzystwo Akcyjne „STREM“
39. Towarzystwo Akcyjne „PORĘBA“
40. Towarzystwo Akcyjne S. Reich i Ska
41. H. Weksler
42. M. H. Windman
43. A. Wolski
44. B. Woźnicki
45. F. Wytrzyc
46. Zawierckie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe
47. Zawierckie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu
48. B. Zyskind

H. H.

Zbiór pieniędzy dyr. Aleksandrowicza. Dyr. Mennicy Państwowej p. Jan Aleksandrowicz podarował Kołu Miłośników mennictwa polskiego swój zbiór pieniędzy papierowych, celem zasi enia fundussów Koła kwotą, osiągniętą ze sprzedaży. Zbiór liczący 1513 sztuk pieniędzy papierowych, (w czem połowa dubletów) zakupiła Dyr. zbiorów Państwowych. Są w nim zarówno banknoty, jak i bony, (pieniądze prywatne) i to mniej więcej po połowie. Według przynależności jest około 2/3 obcych i około 1/3 polskich. Co do czasu są to przeważnie objekty z lat 1915—20.

Dr. A. S.

TREŚĆ: Kwity bankowe w Częstochowie i Sosnowcu z roku 1914. — Inwentaryzacja: *T. S.:* Uzupełnienia „Spisu bonów wojennych” (Cz. I, wyd. 2 i Cz. II). — Notatki.

Z DRUKARNI UNIWERSYTECKIEJ WE LWOWIE, PIEKARSKA 3.